

Tekoälyllä vastatunnesuodatin asiakaspalveluun

TEKNOLOGIA

Japanilainen Softbank kehittää puheluihin vastaaville asiakaspalvelijoille teknologiaa, joka tasoittaa pois vihan soittajien äänestä. Yhtiö kuvailee projektiaan termillä ”emotion canceling” – suomeksi vaikkapa vastatunnesuodatin.

Myös muuta asiakaspalvelua automatisoidaan X-Ghost-tekoälyn avulla.

Lähde: HS 30.8.2025, www.softbank.jp

Medical Librarian

YHTEISKUNTA

Yhdysvalloissa kirjastoissa tarjotaan myös terveystalveluja: terveysluentoja, sosiaalityöntekijän päivystystä ja terveislaitteiden testausta. Queens Public Libraryssa on *Consumer Health Resources Center* ja ammattinimike *medical librarian* – kirjaston työntekijä antaa neuvontaa sopivien terveystiedonlähteiden löytämisessä, mutta ei tee diagnooseja.

Lähde: Queens Public Library:
Consumer Health Resources Center

Pop up-kirjasto lentokentällä

KULTTUURI

Singaporessa on avattu lentokentän terminaaliin Star Wars -teemainen pop-up-kirjasto, joka on avoinna tammikuuhun 2026 asti. Kirjastossa on yli 2 000 Star Wars -kirjaa ja interaktiivisia aktiviteetteja. Kirjastossa pilotoidaan myös automaattista kirjojen nouto- ja palautusjärjestelmää, jossa robottikäsi hoitaa kirjojen käsittelyn.

Lähde: CNA Lifestyle A Pop-up Star Wars Library at Changi Airport

Kuolemakahvilat kirjastoissa

KULTTUURI

Britanniassa ja Yhdysvalloissa kirjastoihin keräännytään juomaan, syömään ja keskustelemaan kuolemasta Death café-konseptilla.

Lähde: I love libraries & Programming Librarian

Pyöräilylukuseikkailu

YMPARISTO

Reykjavikissa kaupunginkirjasto tekee yhteistyötä ulkoilukasvatuskeskuksen kanssa. Kesällä 2025 lapsille esiteltiin ensin kesälukukampanja ja sen jälkeen järjestettiin yhteinen pyöräretki, metsäretki ja satutuokio luonnon keskellä.

Lähde: Biking Adventure, Reykjavik City Library:
<https://borgarbokasafn.is/en/event/children/biking-adventure>

Kirjasto hyödyntää tekoälyä kriitikittömästi

TEKNOLOGIA

Singaporessa kirjailijat tekivät kannanoton kansalliskirjastolle (NLB), koska he kokivat sen suhtautuvan liian kriitikittömästi generatiiviseen tekoälyyn. Kirjaston StoryGen-palvelussa kävijät voivat muokata satuja tekoälyn avulla – tämän pelätään vahingoittavan pysyvästi Singaporen kirjallista kulttuuria.

Lähde: CNA Lifestyle - Writers in Singapore issue collective statement denouncing NLB's 'uncritical endorsement of generative AI'

Kirjaston oma suoratoistopalvelu

KULTTUURI

Blast Music on Huntsvillen kirjaston ja kaupungin musiikkitoimiston yhteistyössä kehittämä digitaalinen suoratoistoalusta, joka nostaa esiin paikallisia artisteja. Alustalle hyväksytyt muusikot saavat palkkion, näkyvyyttä ja pääsyn kirjaston kuratoituun kokoelmaan. Palvelu auttaa myös paikallisia musiikkidiggareita löytämään kotiseutunsa artisteja.

Lähde: How libraries are becoming launchpads for music careers,
www.fastcompany.com

Low Interaction Meal

YHTEISKUNTA

Jossain päin maailmaa LIM-ruokailu eli Low Interaction Meal on jo arkipäivää ja ravintolat suunnittelevat paikkoja erityisesti yksin syöville. Esimerkiksi Malmöläisessä ravintolassa oli muutoin normaalipöytiä ja useita seurueita syömässä, mutta yksi seinä oli omistettu yksinsyövien looseille. Yksityisyyttä tuovien seinäkkeiden lisäksi looseissa oli puhelimille tarkoitettut telineet ja tilauksia varten QR-koodi. Muistakin lähteistä on kantautunut introverttien tarpeesta vetäytyä omiin maailmoihinsa. Onko yhdessä olemisen aika ohi?

Lähde: Sitran työryhmän havainto

Barbershop Books

YHTEISKUNTA

Alvin Irby, entinen opettaja New Yorkista, perusti Barbershop Books -ohjelman, jonka tavoitteena on innostaa erityisesti nuoria mustia poikia lukemaan. Hän huomasi, että parturissa odottaminen on usein tylsää aikaa, joten hän päätti hyödyntää sen lukemisen edistämiseen. Ohjelma tuo lapsiystävällisiä kirjoja partureihin, joissa pojat voivat lukea odottaessaan vuoroaan. Samalla parturit toimivat lukemisen roolimalleina, kannustaen keskusteluun kirjoista ja lukemisen ilosta.

Lähde: CNN Fresh looks and new books, www.barbershopbooks.org

Low Interaction Meal

YHTEISKUNTA

Jossain päin maailmaa LIM-ruokailu eli Low Interaction Meal on jo arkipäivää ja ravintolat suunnittelevat paikkoja erityisesti yksin syöville. Esimerkiksi Malmöläisessä ravintolassa oli muutoin normaalipöytiä ja useita seurueita syömässä, mutta yksi seinä oli omistettu yksinsyövien looseille. Yksityisyyttä tuovien seinäkkeiden lisäksi looseissa oli puhelimille tarkoitettut telineet ja tilauksia varten QR-koodi. Muistakin lähteistä on kantautunut introverttien tarpeesta vetäytyä omiin maailmoihinsa. Onko yhdessä olemisen aika ohi?

Lähde: Sitran työryhmän havainto

Kansikuvakirjasto

KULTTUURI

Tanskassa on kirjasto, jonka kaikkien kirjahyllyjen kaikki kirjojen kannet ovat esillä, myös varaushyllyissä. Toisessa tanskalaisessa kirjastossa kirjat on luokiteltu värien mukaan hyllyyn. Kolmannessa kirjat ovat kirjakauppamaisissa pinoissa, joissa on samaa kappaletta useita määriä.

Lähde: Opintomatka Tanskaan syksyllä 2023

Tekoäly asiantuntijana

TEKNOLOGIA

Australialaisen tiedemies Dr Karl Kruszelnickin asiantuntemus on mallinnettu chatbotiksi. "Digital Dr Karl" -niminen botti vastaa käyttäjien tiedekysymyksiin hänen tyyliinsä, hyödyntäen laajaa tietopohjaa ja vuosikymmenten kokemusta. Tavoitteena on tehdä tieteestä helposti lähestyttävää suurelle yleisölle ja vaikuttaa erityisesti ilmastonmuutoksen epäilijöihin.

Lähde: The Guardian 10.8.2025 Can an AI chatbot of Dr Karl change climate sceptics' minds?

Lukemalla näyttäytyminen

KULTTUURI

Aiemmin kulttuuria markkinoitiin hyötyvaikutuksilla, nyt kirjallisuuden pariin kannustetaan lupaamalla, että se tekee ihmisestä seksikkään. T-paitoja, joissa lukee ”hot girls read”, muotimallien vetämiä lukupiirejä ja alushousut, joilla voi osoittaa tukensa kirjallisuudelle. Lukemisesta on tullut statuksen ja identiteetin osa. Kirjojen ulkoasulla ja visuaalisella houkuttelevuudella on merkitystä. Lukeminen yhdistyy yhä enemmän esteettisyyteen, elämäntyyliin ja yhteisöllisyyteen.

Lähde: Suomen kuvalehti, Kohti yksilöllistä nautintoa

Kännykän käyttö kielletty julkisilla paikoilla

YHTEISKUNTA

Pieni ranskalainen kylä Seine-Port on ryhtynyt poikkeuksellisiin toimiin vähentääkseen älypuhelinriippuvuutta. Kylässä on kielletty puhelinten käyttö julkisilla paikoilla, kuten kaduilla, puistoissa, kaupoissa ja koulujen läheisyydessä. Vaikka kielto ei ole juridisesti rangaistava, se toimii vahvana suosituksena ja yhteisön ohjeistuksena.

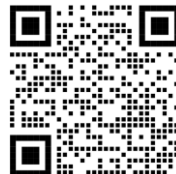

Lähde: Travel Noire, Sitran LinkedIn-poiminnat

Nuorten sosiaalisten tilanteiden pelko

YHTEISKUNTA

Kiinassa nuoret kertovat kärsivänsä sosiaalisten tilanteiden pelosta ja ”henkisestä suomalaisuudesta”. Yritykset ovat haistaneet nousevan trendin ja tarjoavat sen ympärille kehitettyjä palveluita, kuten kauppoja joissa voi asioida rauhassa ilman muita ihmisiä ja asiakaspalvelua.

Lähde: HS 12.7.2025 Henkinen suomalaisuus leviää Kiinassa

Lyhyemmällä työajalla enemmän vapaa-aikaa

TALOUS

Ihmiset haluavat enemmän vapaa-aikaa. Moni haluaa tehdä töitä vain sen verran, että raha riittää elämiseen ja pärjäämiseen. Omistaminen tai omaisuuden kartuttaminen ei ole monelle tavoiteltavia asioita, vaan arjessa painottuvat elämän laatu ja oma hyvinvointi.

Lähde: lehtikirjoitukset, tutkimukset mm. Islanti ym. nuorisotutkimus, oman ikäryhmän ystävät ja tuttavat (Sitran signaalit)

Kulttuurin lajikato

KULTTUURI

Kirjailija Joel Haahtela pohtii, voidaanko luontokadon ohella puhua jo kulttuurin lajikadosta tai kulttuurillisen monimuotoisuuden vähenemisestä. Taustalla ovat kulttuurisodan merkit eri puolilla maailmaa ja kulttuurin köyhdyttäminen myös Suomessa. Kulttuurinen monimuotoisuus pitää yllä kykyä sivistykseen, historiatietoisuuteen ja ajatteluun. Sen väheneminen köyhdyttää ja kapeuttaa ihmisyyttä.

Lähde: HS Kulttuurin lajikato tuhoaa ihmisyyden 7.9.2025

Korkeakouluopinnot etänä

YHTEISKUNTA

Tytär sai haluamansa yliopisto-opiskelupaikan toiselta paikkakunnalta. Kun hän mietti tulevaa asuntoa sieltä, hänen seurustelukumppaninsa (ei asuinkumppani) kysyi hiukan loukkaantuneena ja yllättyneenä: "Aiotko sä muuttaa sinne?"

Onko lähtöolettamus jo se, että yliopisto-opiskelu etänä on normaalia ja oikeastaan jopa paras vaihtoehto?

Lähde: Oma lapsi (Sitran signaalit)

Yhteisöjen etsintä muualta kuin vakiintuneesta somesta

YHTEISKUNTA

Someryhmissä on pinnalla keskustelu siitä, missä ja miten erilaiset verkkoyhteisöt voivat jatkaa olemassaoloaan. Miten ylläpitää yhteisöjä muualla kuin alustoilla, joiden arvoihin mukana olevat ihmiset ei voi enää sitoutua (esimerkkeinä Facebook, Instagram, X)? Mistä löytyy eettinen verkkoalusta nettiyhteisöjen ylläpitoon ja rakentamiseen? Tai miten jatkossa voitaisiin tukea ja yhdistää reaali maailman ja verkkojen yhteisöjä?

Lähde: Somekeskustelut esim. Facebookin ryhmissä (Sitran signaalit)

Metroasemakirjasto "Express Library" Metroteka

KULTTUURI

Varsovassa on avattu kirjasto metroasemalle, jotta saataisiin pendelöijät älypuhelimilta kirjojen pariin. Puolalaiset halutaan saada lukemaan enemmän tulella heitä lähemmäksi kulkureittien varrelle. Kirjastossa on lukutilojen, kirjojen ja tapahtumien lisäksi mm. hydroponinen puutarha-seinä kasvattamassa tuoreita yrttejä ja kukkia ilman luonnonvaloa tai maaperää.

Lähde: The Guardian 7.9.2025 Warsaw opens metro station 'express' library to get commuters off their phones

Vanhemmat hoitavat lastensa asioita yhä tiiviimmin

YHTEISKUNTA

Vanhemmat tulevat lastensa avuksi työhaastatteluihin tai käyttävät juristia koulun tai päiväkodin asioiden hoitamisessa.

Lähde: <https://www.suomenuutiset.fi/vanhemmat-ottavat-jo-juristin-mukaan-lapsensa-opettajatapaamisiin-opettajilta-kuppi-nurin/>

Impulsiivinen ostaminen

TALOUS

Ruokakauppoihin on tullut uusi trendi: irtopakasteet, joita voi ostaa yksittäin kuten irtokarkkeja. Valikoimassa on esimerkiksi mozzarellatikkuja, äyriäisiä ja fingerfood-tyyppisiä tuotteita. Tämä vastaa muuttuneisiin kulutustottumuksiin, joissa korostuvat impulsiivisuus, yksilöllisyys ja pienentyneet kotitaloudet. Sama ilmiö näkyy muissakin kulutuspäätöksissä.

Lähde: Pakasteita voi ostaa yksittäin kuin irtokarkkeja – impulsiivisuus ja fiilistely näkyvät kaupan hyllyllä, Ylen uutiset 7.9.2025

Tekoälyhäpeä

YMPARISTO

Moni teini ja aikuinenkin on kritisoinut jatkuvaa tekoälyn käyttöäni. Perusteluna on suuren energiankulutuksen aiheuttama ympäristörasite. Voisiko kyse olla vastaavasta asiasta kuin lentohäpeä, joka on johtanut mm. hitaan matkustamisen uuteen arvostukseen?

Lähde: Ympäristön sanomiset (Sitran signaalit)

Siirrettävät talot

YMPARISTO

Mitä jos omakotitalo ei olisi sidottu paikkaan? Siirrettävät talot, kuten Joensuussa hiljattain paikalleen tuotu 53-neliöinen koti, tarjoavat uudenlaisen ratkaisun rakentamiseen. Näissä moderneissa taloissa on omakotitalon mukavuudet, mutta myös uudenlainen joustavuus: kodin voi siirtää tarpeen mukaan uuteen paikkaan.

Myös kirjastomaailmassa Tanskassa on siirrettävä konttikirjasto.

Lähde: Suomen kylät-julkaisu, Ringstedt bibliotek